

TEORIA ȘI PRACTICA TRADUCERII

ATHE THEORY and PRACTICE of TRANSLATION

Gabriela CAZACU Lilia MELNIC

Abstract: *The research aims bibliometrics data collection in the compartment the theory and practice of translation. It has been researched 229 titles of books in 1 572 copies.*

Traducerea necesită înțelegerea și interpretarea originalului. A reda, a transpune un text, o frază, un cuvânt dintr-o limbă în alta este o adevărată artă ce necesită multe cunoștințe și o muncă asiduă. Orice traducător sau interpret pretinde la o practică și un bagaj de cunoștințe vaste pe care le acumulează chiar din anii studenției. Ținând cont de aceasta, bibliotecile, în special cele universitare, nu sînt lipsite de o colecție de carte din domeniul teoriei și practicii traducerii.

Biblioteca universității bălțene dispune de circa 275 titluri de documente în 1 707 exemplare, la teoria și practica traducerii, în limbile română, engleză, franceză, germană, spaniolă, rusă și ucraineană. Conform datelor catalogului electronic colecția uzuală a Oficiului Documente în Limbi Străine dispune de circa 229 titluri de documente în 1 572 exemplare.

Colecția totală a oficiului la 1.01.2013 numără 138 093 documente:

- Sala de împrumut nr. 4 - 115 716 documente
- Sala de lectură nr. 4 și 8 - 22 377 documente, din care 8 087 cărți

Date generale despre domeniul și clasa investigată

Pentru cercetarea propusă au fost selectate un total de 1 412 cărți (89% din totalul documentelor la traducere din ODL) în perioada 2010 – 2012.

Clasa 8: Lingvistică, Filologie, Literatură.

Compartimentele:

- Teoria și practica traducerii în limba română - 801; 82.03
- Teoria și practica traducerii în limba engleză - 80(075.8); 802.0(076.6)
- Teoria și practica traducerii în limba germană - 801; 82.03
- Teoria și practica traducerii în limba franceză – 801; 82.09
- Teoria și practica traducerii în limba rusă – 80; 801; 802/809; 82.0; 82.03

Cercetarea are drept scop realizarea datelor bibliometrice privind colecția din compartimentul ***Teoria și practica traducerii***.

Obiective:

- Studierea structurii colecției:

- ▶ după locul de publicare al cărților
- ▶ pe limbi
- ▶ după ani de ediție
- Constatarea datelor privind actualitatea colecției
- Structura colecției în corespundere cu solicitările utilizatorilor
- Prezentarea datelor privind împrumutul documentelor din acest compartiment în anii 2010 – 2012

Calcularea și prezentarea datelor a fost realizată în două etape.

- ▶ Prima etapă - oferă o ilustrare detaliată a structurii literaturii în sala de împrumut nr. 4.
- ▶ A doua etapă - evidențiază unele caracteristici ale colecției sălii de lectură nr. 4.

Compartimentul Teoria și practica traducerii după locul publicării

Fig. 1. Sala de împrumut nr. 4

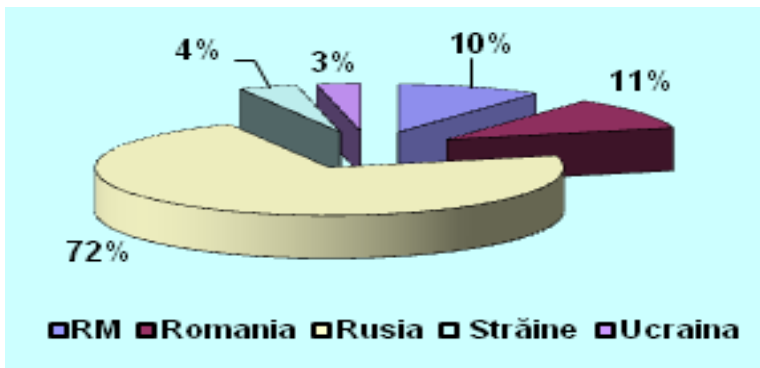
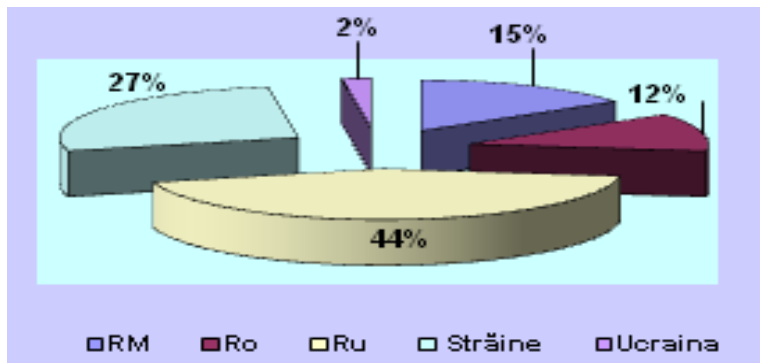

Fig. 2 Sala de lectură nr. 4

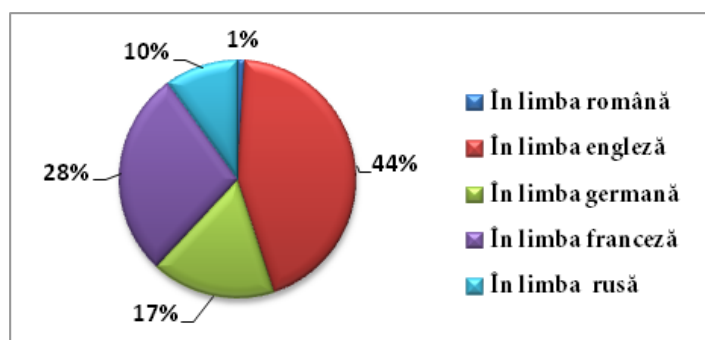

Investigarea compartimentului ne-a demonstra că în sala de împrumut nr. 4 doar 19 titluri au fost editate în Republica Moldova și 20 în România. Prioritatea le aparține documentelor publicate în Rusia - 133 titluri. În străinătate au fost publicate doar 7 titluri. Însă în sala de lectură crește cantitatea publicațiilor străine care constituie 27% (33 titluri) din totalul titlurilor și influențează pozitiv circulația domeniului cercetat.

Evaluarea structurii compartimentului după limbi

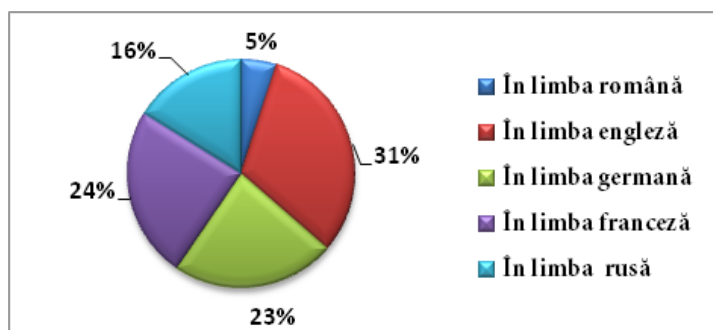
Sala de împrumut nr. 4 - 184 titluri, 1 261 exemplare - 1% din colecția sălii și 89% din totalul documentelor la teoria și practica traducerii.

Fig. 3. Sala de împrumut nr. 4

Sala de lectură nr. 4 - 120 titluri, 151 exemplare - 2% din colecția sălii, 0,7% din totalul documentelor la teoria și practica traducerii.

Fig. 4. Sala de lectură nr. 4

S-a determinat că în sala de împrumut nr. 4 cea mai mare parte - 44% o alcătuiesc documentele în limba engleză, urmate de cele în limba franceză - 28% și în limba germană 17%. Doar 1% din toate cărțile domeniului cercetat

sînt în limba română și 10% în limba rusă. Majoritatea cărților în limbile română și rusă sînt disponibile în alte săli de lectură și de împrumut ale Bibliotecii.

La fel ca și în sala de împrumut, în sala de lectură cantitatea documentelor în limba engleză se plasează pe locul întii cu 31% din totalul titlurilor din domeniul supus cercetării. Pe cînd cele în limba germană și franceză sînt pe locul al doilea în cantități aproape egale.

Structura compartimentului în sala de împrumut și de lectură nr.4 după tipul publicațiilor

Fig. 5. Sala de împrumut nr. 4

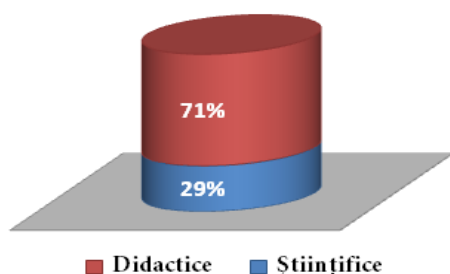
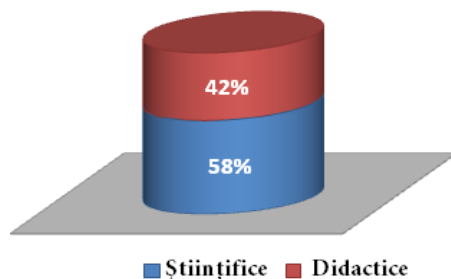

Fig. 6. Sala de lectură nr. 4

Investigarea aspectului dat al domeniului din sala de împrumut demonstrează că majoritatea o alcătuiesc documentele didactice. În comparație cu sala de împrumut în sala de lectură procentul documentelor științifice este mai mare față de cel al documentelor didactice.

Rata de înnoire a domeniului pe ani

Sala de împrumut nr. 4

Achiziții 2010 – 2012 :

În perioada de referință au fost achiziționate 13 titluri în 85 exemplare ce alcătuiește 3% din achizițiile totale (3 017 documente) ale sî4: (în română - 3, engleză – 3, germană - 0, franceză – 77, rusă – 2).

2012 – 75 exemplare;

2011 – 7 exemplare;

2010 – 3 exemplare;

Rata de înnoire a domeniului în 2012 – 17 ani

Tabelul nr. 1. Achiziții 2010 – 2012. Sala de împrumut nr. 4

	2012	2011	2010
Rata de înnoire	16	169	393

Total	75	7	3
În limba română	2	1	0
În limba engleză	0	1	2
În limba germană	0	0	0
În limba franceză	73	4	0
În limba rusă	0	1	1

Sala de lectură nr. 4

Achiziții 2010 - 2012 :

13 titluri în 15 exemplare (în română – 1, engleză – 3, germană - 1, franceză – 10, rusă - 0).

Documentele noi alcătuiesc 1% din achizițiile de carte (1 219 documente) ale sl4 în această perioadă.

Rata medie de înnoire a domeniului – 33 de ani

2012 – 8 exemplare;

2011 – 3 exemplare;

2010 – 4 exemplare;

Tabelul nr. 2. Achiziții 2010 – 2012. Sala de lectură nr. 4

	2012	2011	2010
Rata de înnoire	18	47	35
Total	8	3	4
În limba română	1	0	0
În limba engleză	0	1	2
În limba germană	0	0	1
În limba franceză	7	2	1
În limba rusă	0	0	0

Datorită noilor achiziții în perioada 2010 – 2012 se observă o slabă tendință de creștere a numărului de publicații.

În sala de împrumut nr. 4 cea mai bună rată de îmbogățire a colecției o urmărim în anul **2012**. Chiar dacă colecția s-a îmbogățit cu 75 exemplare, numărul titlurilor a fost doar 3. Nu este atestată nici o achiziție în această perioadă la teoria și practica traducerii în limba germană. La fel și în sl4 cea mai bună rată de îmbogățire a colecției a fost în anii **2012**. În acest an colecția sălii de lectură s-a îmbogățit cu 3 titluri mai multe în comparație cu sala de împrumut.

Componența fondului după anii de ediție

Tabelul nr. 3. Sala de împrumut nr. 4

	1950-1960	1960-1970	1970-1980	1980-1990	1990-2000	2000-2010	2010-2012
Total	13	304	473	342	173	91	25
limba ro	-	-	-	-	-	13	-
limba en	8	207	273	54	164	5	3
limba de	3	39	43	117	6	1	-
limba fr	2	41	61	149	2	72	21
limba ru	-	17	96	22	1	-	1

Tabelul nr. 4. Sala de lectură nr. 4

	1950-1960	1960-1970	1970-1980	1980-1990	1990-2000	2000-2010	2010-2012
Total	3	18	23	25	35	38	8
limba ro	-	-	-	-	-	7	1
limba en	2	6	5	5	19	6	3
limba de	-	4	7	8	7	9	-
limba fr	-	2	1	5	9	16	4
limba ru	1	6	10	7	-	-	-

Datele din tabelă arată: doar **9%** din cărțile cercetate din sala de împrumut nr. 4 sînt editate după anul 2000. În colecție prevalează documentele publicate în anii 60, 70, 80. Pe de altă parte prezența în colecție a documentelor vechi demonstrează că de mai multe decenii știința și arta traducerii este obiectul de cercetare nu numai al profesorilor și studenților dar și al bibliotecarilor. Analizînd datele din tabelă putem afirma că sala de lectură deține **30%** din totalul documentelor cercetate editate după anul 2000 și această cifră este mai mare față de cea a sălii de împrumut.

Structura colecției în raport cu solicitările utilizatorilor

Tabelul nr. 5. Sala de împrumut nr. 4

	Titluri	Ex.	Împrumut.	Rata de utilizare	Circulația	Anii	Nesolicitate
Total	184	1261	768	56%	0,6		554
limba ro	5	13	97	92%	7,5	2000-2009	1
limba en	75	558	360	94%	0,6	1959-2012	31
limba de	32	210	85	25%	0,4	1959-2002	157
limba fr	43	348	113	17%	0,3	1952-2011	288
limba ru	29	132	113	45%	0,8	1963-2010	77

Tabelul nr. 6. Împrumutul 2010 - 2012

	2012	2011	2010
Total	247	251	271
limba ro	29	34	33
limba en	116	145	99
limba de	18	14	54
limba fr	59	24	31
limba ru	25	34	54

Tabelul nr. 7. Sala de lectură nr. 4

	Titluri	Ex.	Împrumut	Rata de utilizare	Circulația	Anii	Nesolicitate
Total	120	151	694	70%	4,6		45
limba ro	4	8	11	62%	1,4	2000-2006	3
limba en	38	47	333	83%	7,1	1960-2012	8
limba de	25	35	260	68%	7,4	1963-2004	11

limba fr	30	37	50	62%	1,3	1963-2011	14
limba ru	23	24	40	58%	1,6	1958-1989	10

Tabelul nr. 8. Împrumutul 2010 - 2012

Limba	2012	2011	2010
Total	230	175	289
limba ro	5	4	1
limba en	111	116	109
limba de	79	39	142
limba fr	33	7	8
limba ru	2	9	29

Împrumutul documentelor la Teoria și practica traducerii în sî4 în anul 2012 a scăzut față de 2011 și 2010. A crescut în perioada dată doar împrumutul documentelor în limba franceză grație noilor achiziții.

- ▶ Științifice – 335(43%) din împrumutul total al domeniului, circulația - 1
- ▶ Didactice – 433(56%) circulația – 0,5

Împrumutul documentelor didactice prevalează datorită cantității mai mari atît a titlurilor cît și a numărului de exemplare pentru un titlu solicitat. Însă circulația documentelor științifice este mai mare.

Împrumutul la sl4 este în creștere față de anul 2011 și a scăzut neesențial față de 2010. În anul 2010 se atestă cel mai mare grad de solicitări ale utilizatorilor la tema traducerii. Cea mai mare circulație în perioada cercetată o au cărțile la teoria și practica traducerii în limba germană, urmată de limba engleză.

- ▶ Științifice – 376(54%) din împrumutul total al domeniului, circulația - 4
- ▶ Didactice – 318(46%), circulația - 5

Împrumutul documentelor științifice este mai mare față de împrumutul documentelor didactice. Însă prioritate în circulație o au manualele.

Teoria și practica traducerii în limba română

Tabelul nr. 9. Sala de împrumut nr. 4

Cota	Titluri	Ex.	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	5	13	97	7,5	1

801	2	3	3	1	1
82.03	3	10	94	9,4	0

Tabelul nr. 10. Sala de lectură nr.4

Cota	Titluri	Ex.	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	4	8	11	1,4	
801	1	1	1	1	0
82.03	3	7	10	1,4	3

Datele din tabelele 9 și 10 ne demonstrează că documentele compartimentului în limba română sînt mai puține dar au cea mai bună circulație. Cărțile din cota 82.03 au o circulație de 9,4 și permanent sînt împrumutate, deoarece informația este actuală și data publicării lor trece de anul 2000.

Teoria și practica traducerii în limba engleză

Tabelul nr. 11. Sala de împrumut nr. 4

Cota	Titluri	Ex.	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	75	558	360	0,6	
80(075.8)	1	1	1	1	0
801	1	1	0	0	1
801(073.8)	1	1	1	1	0
802.0	18	79	28	0,3	61
802.0-32	3	8	7	0,8	4
802.0(072.8)	1	6	1	0,1	5
802.0(075)	5	70	72	1	28
802.0(075.8)	43	380	248	0,6	292
802.0(076.6)	1	2	2	1	0

Tabelul nr. 12. Sala de lectură nr. 4

Cota	Titluri	Exemplare	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	38	47	333	7,1	
801	1	1	4	4	0

801(075.8)	1	1	158	158	0
802.0	7	8	20	2,5	1
802.0(075)	4	7	26	3,7	0
802.0(075.8)	19	24	90	3,7	7
82.0	4	4	34	8,5	0
82.03	1	1	1	1	0

Cea mai bună rată de utilizare o au documentele în limba engleză și română. Documentele în limba engleză prevalează din punct de vedere cantitativ iar cifra împrumuturilor depășește cu mult pe cea a documentelor în alte limbi. 69% din împrumutul total o alcătuiesc manualele pentru instituțiile de învățământ superior. Doar 2 titluri din ele sînt publicate după anul 2000. Putem vorbi despre o actualizare slabă a compartimentului dat. După cum observăm din datele tabelului la limba engleză în sala de lectură utilizatorii sînt interesați de manualele pentru instituțiile de învățământ superior – 801(075.8).

Teoria și practica traducerii în limba germană

Tabelul nr. 13. Sala de împrumut nr. 4

Cota	Titluri	Exemplare	Împrum.	Circulația	Nesolicitate
Total	32	210	85	0,4	
801	2	4	11	2,7	0
803.0	6	23	6	0,3	17
803.0(072)	1	10	1	0,1	9
803.0(075)	3	11	0	0	11
803.0(075.8)	18	160	66	0,4	119
82.03	1	1	1	1	0

Tabelul nr. 14. Sala de lectură nr. 4

Cota	Titluri	Exemplare	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	25	35	260	7,4	11
801	9	14	191	14	1
803.0	1	1	0	0	1

803.0(075.8)	9	13	33	2,5	9
82.0(075)	1	1	2	2	0
82.03	5	6	34	6	0

Și în compartimentul dat pe primul loc se plasează împrumutul manualelor pentru instituțiile de învățământ superior. Însă rata de utilizare a întregii colecții este doar de 25%. Cauza principală este lipsa achizițiilor în perioada 2010 – 2012. Tot mai frecvent utilizatorii preferă consultarea surselor în limba studiată. O insuficiență acută a documentelor în limba originală se face simțită la teoria și practica traducerii în limba germană. În consecință scade împrumutul și rata de utilizare a documentelor din acest segment. Analiza compartimentului dat a evidențiat și necesitatea completării colecției cu literatură ce ar include informație despre metode și tehnici de traducere a textelor literare și tehnice din limba germană în limba română și invers. Rata cea mai mare se înregistrează la 15 documente din Fondul Wilhelmi împrumutate de 68 ori, 26% din totalul împrumuturilor documentelor în limba germană.

Teoria și practica traducerii în limba franceză

Tabelul nr. 15. Sala de împrumut nr. 4

Cota	Titluri	Exemplare	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	43	348	113	0,3	288
7(4/9)	1	1	0	0	1
801	1	52	5	0,1	48
804.0	6	34	40	1,2	16
804.0(072.3)	3	39	3	0,1	36
804.0(073.8)	3	3	0	0	3
804.0(075)	3	4	5	1,2	0
804.0(075.3)	3	8	3	0,3	6
804.0(075.8)	17	189	31	0,2	167
82.0	1	1	5	5	0
82.03	4	7	22	3,1	1
82.09	1	10	0	0	10

Tabelul nr. 16. Sala de lectură nr. 4

Cota	Titluri	Exemplare	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	30	37	50	1,3	11
801	2	4	4	1	0
801(075.8)	1	1	1	1	0
804.0	4	6	9	1,5	3
804.0(073.8)	3	3	5	1,6	0
804.0(075)	1	1	0	0	1
804.0(075.3)	2	4	1	0,2	3
804.0(075.8)	6	7	2	0,3	6
82.03	11	11	27	2,4	1

În limba franceză se bucură de succes noile achiziții din cota 804.0 și 82.03. Obiectul cercetării studenților rămân a fi nu numai problemele legate de teoria traducerii, metodele traducerii dar și cele legate de traducerea diverselor tipuri de texte, dificultățile întâmpinate la traducerea termenilor științifici (tehnică, medicină, sport). Deci documentele din cota 82.03 au o circulație mai mare față de celelalte cote, fiindcă sînt mai recente.

Teoria și practica traducerii în limba franceză

Tabelul nr. 17. Sala de împrumut nr. 4

Cota	Titluri	Exemplare	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	29	132	113	0,8	77
80	2	3	10	3,3	1
801	1	2	1	0,5	1
802/809	3	6	2	0,3	5
82.0	22	120	80	0,6	70
82.03	1	1	20	20	0

Tabelul nr. 18. Sala de lectură nr. 4

Cota	Titluri	Exemplare	Împrumut	Circulația	Nesolicitate
Total	23	24	40	1,6	10

801	1	1	14	14	0
802/809	1	1	1	1	0
82.0	21	22	25	1,1	10

Binevenită este cartea la teoria traducerii în limba rusă achiziționată în această perioadă: Алексеева, Ирина Сергеевна. Введение в переводоведение : Учеб. пособие для студентов филол. лингв. фак. высш. учеб. заведений / И. С. Алексеева. - 4-е изд., стер.. - СПб. : Фак. филологии и искусств СПбГУ. - М. : Академия, 2010 (Саратов. полиграфкомб.). - 360 p.

Factorii care influențează asupra circulației și ratei de utilizare a domeniului supus cercetării în sala de împrumut nr. 4:

1. Numărul redus al titlurilor achiziționate și micul procent al documentelor editate în mileniul 3
2. Numărul mic al publicațiilor străine scrise în limba originală
3. Reducerea grupelor cu studierea specialității de traducător

Cele mai solicitate documente:

Sala de împrumut nr. 4

- ▶ Bell, Roger T. Teoria și practica traducerii / Roger T. Bell ; trad. de C. Gazi. – Iași: Polirom, 2000. – 312 p.
- ▶ Condrea, Irina. Comunicarea prin traducere / I. Condrea ; coord. șt. A. Ciobanu; Univ. de Stat din RM. – Ch.: Tehnică-Info, 2001. – 128 p.

Sala de lectură nr. 4

- ▶ Основы перевода : курс лекций по теории и практике пер. для ин-тов и фак. междунар. отношений = Basic translation : a course of lectures on translation theory and practice / Г. Э. Мирам, В. В. Дайнеко, Л. А. Тарануха [et al.] ; ред. англ. текста Н. Брешко. – Киев : Ника-Центр, 2002 (Тип. "Наука" РАН). – 248 p.
- ▶ Barchudarow, L. Sprache und Ubersetzung : Probleme der Allgemeinen und Speziellen Ubersetzungstheorie / L. Barchudarow ; Autorisierte Ubersetzung ins Deutsche von M. Zwilling. - M. : Progress, 1979. - 262 p.

Concluzii:

Din datele obținute observăm că circulația și procentul utilizării colecției este mai mare la sala de lectură deoarece rata de înnoire a fondului este mai înaltă. Sala deține mai multe publicații în limba originală.

Interesul utilizatorilor pentru documentele la traducere rămâne aproape neschimbat. Compartimentul studiat este foarte important pentru procesul de instruire. Contingentul celor interesați de teoria și practica traducerii este totuși mai îngust.